

بررسی سوءاستفاده‌های مرگبار از داروهای گیاهی

زهر به جای دارو

عطاری‌ها پر است از انواع گیاهان دارویی، با اسامی‌ای که گاهی برای تلفظ آنها باید از فروشنده کمک گرفت. برخی عطاری‌ها با رعایت نکات بهداشتی و نظارتی اقدام به فروش داروهای گیاهی خود می‌کنند، برخی هم بی‌توجه به این موارد، گیاهان دارویی را داخل کیسه‌های پلاستیکی در معرض نور آفتاب، گرد و خاک و دود خودروها قرار می‌دهند. برچسب‌های چسبانده شده روی گیاهان دارویی هر کدام ادعایی دارد. یکی مدعی درمان درد معده است و آن یکی ادعا دارد می‌تواند آسم را درمان کند. یکی ضد آبله مرغان است و دیگری کم‌خونی را دوامی کند. گیاهی دیگر درد مفصل و زانو را رفع می‌کند و دیگری هم ادعای درمان نازایی دارد. لابه‌لای این داروها، برخی عطاری‌ها هم داروهای ترک اعتیاد، لاغری، چاقی، مکمل و نیروزا، افزایش دهنده قوای جنسی و درمان بیماری‌های حاد مانند سرطان را تبلیغ می‌کنند. داروهایی که حکایت‌شان مثل یک شمشیر دولبه است و اگر خودسر و بدون تجویز پزشک مصرف شود، ممکن است عوارض شدید و حتی مرگبار به همراه داشته باشد.

لیلا حسین‌زاده

تپش

و همچنین داروهای سیستم عصبی مانند کلونازپام توسط برخی عطاری‌ها ممنوع است که متأسفانه برخی از عطاری‌ها به صورت زیرمیزی اقدام به فروش می‌کنند. همچنین ساخت کپسول‌ها و معجون‌های ترک اعتیاد گیاهی در عطاری‌ها ممنوع است. در تولید فرآورده‌های دارویی ترک اعتیاد با عنوان گیاهی در عطاری‌ها، نه تنها از گیاهان بلکه از مواد شیمیایی هم استفاده می‌شود که مشکلی از بیمار حل نمی‌کند و منجر به تشدید اعتیاد در فرد نیز می‌شود. پروسه ترک اعتیاد باید در مراکز ترک اعتیاد و NGOهای دارای مجوز

یافت شود.» او در ادامه گفت: «برخی داروهای شیمیایی خطرناک در داروهایی که پایه گیاهی دارند، ریخته می‌شود که موجب افزایش کاذب اشتها شده، آب و نمک را در بدن فرد نگه می‌دارد و موجب متورم شدن صورت و بدن مصرف‌کننده می‌شود. همچنین داروهایی که برای چاقی استفاده می‌شود، می‌تواند عوارض طولانی‌مدت مانند: دیابت و پوکی استخوان، آکنه‌های پوستی، زخم وسیع دستگاه گوارش، ضعف عضلانی و مشکلات پوستی را به همراه داشته باشد. حتی در برخی از این داروها هورمون مردانه مشاهده شده است که سیستم طبیعی بدن را به هم می‌ریزد.»

پیدا... روینا، رئیس اداره امور فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج هم تیرماه امسال در هشداري گفت: «فروش داروهای مخدر مانند قرص‌های متادون، بوپره نفرین، ترامادول، دینفوکسیلات

پزشکان همیشه در مورد مصرف داروهای گیاهی هشدار داده‌اند و این هشدارها هنوز هم ادامه دارد. سال گذشته، رئیس گروه کنترل و تضمین کیفیت آزمایشگاه سازمان پزشکی قانونی درباره گیاهان دارویی گفت: «همه داروها از جمله داروهای گیاهی و حتی مکمل‌ها، حتماً باید مجوز وزارت بهداشت را داشته باشند و تحت نظر پزشک مصرف شوند. برخی از مراجعات به سازمان پزشکی قانونی به دلیل تقلبی بودن داروی مصرفی است. یعنی با این‌که دارو به عنوان یک داروی گیاهی به فرد فروخته می‌شود اما در تهیه آنها از داروهای شیمیایی و حتی کشتنده استفاده شده است. بسیاری از داروهای مکمل و نیروزا، حاوی ترکیبات خطرناک و داروهای شیمیایی است که متأسفانه جوانان برای نیروزایی و چاقی یا لاغری ممکن است از آنها استفاده کنند. هرچند در تبلیغات این داروها اعلام می‌شود که از اساس گیاهی هستند اما در آنها ممکن است ترکیباتی نظیر ترکیبات خانواده کورتون

عطاری‌ها حق مشاوره و تجویز داروی گیاهی ندارد

داروی گیاهی مفرده (تک) و اگر این تجویز پاسخ نداد، آن موقع وارد درمان با داروی مرکب شود. در تمام سال‌هایی که در این حوزه فعالیت داشته‌ام، به بحث استفاده از داروی مرکب نه رسیدم و شرایط بیمار با استفاده از همان داروی مفرده کنترل شده است. ضمن این‌که من با چیزی که به نام پودر تجویز می‌شود، مخالف هستم، چون اصلاً ترکیبات به کار رفته در پودر مشخص نیست. به طور مثال روی برچسب بسته‌ای، پودر آویشن نوشته شده اما اصلاً مطمئن نیستیم که داخل آن آویشن بوده و همزمان ممکن است ترکیبات دیگری نیز داخل آن وجود داشته باشد.

❖ **در برخی عطاری‌ها حتی داروی لاغری و به خصوص ترک اعتیاد هم تبلیغ می‌شود و طرفداران زیادی هم در میان خانم‌ها و مصرف‌کنندگان مواد مخدر دارد.**

بله. در برخی عطاری‌ها برای لاغری یا اعتیاد دارو ساخته می‌شود و آنها به راحتی می‌توانند چندین و چند مواد را با هم مخلوط کنند. یکی دیگر از ایرادات کار این است که به طور مثال می‌خواهند بیماری فردی بهبود پیدا کند. برای این مسأله، شش ترکیب مختلف را با هم ترکیب می‌کنند به امید این‌که یکی از ترکیبات روی بیمار پاسخ مثبت درمانی داشته باشد. متأسفانه این همان بخش غیرعملی کار است که می‌خواهند ببینند کدام یک از ترکیبات به کار رفته روی بیمار اثر می‌کند تا رضایت او را کسب کنند. خطر بزرگی که همواره باید به آن توجه داشت این است که برخی افراد، مخدرها را با هم مخلوط می‌کنند تا به اسم داروی لاغری به مشتریان خود بفروشند. چون بسیاری از مخدرها لاغرکننده هستند. اینجا چه اتفاقی می‌افتد؟ فرد از مصرف پودر عطاری احساس خوبی پیدا کرده و تصور می‌کند چقدر با خوردن آن پودر حالش بهتر شده است و

دکتر محمدعلی یزدیان یکی از متخصصان طب سنتی است که حدود ۱۵ سال است در این حرفه طبابت می‌کند. او مدرک پزشکی عمومی خود را از دانشگاه تهران و تخصص در طب سنتی را از دانشگاه شهید بهشتی گرفته است. یزدیان در گفت‌وگو با تپش از تأثیر و عوارض مصرف بی‌رویه و بدون تجویز داروهای گیاهی توسط مردم گفت.

❖ **چرا مردم نگاه ساده‌انگارانه‌ای به داروهای گیاهی دارند و با کوچک‌ترین احساس درد یا بروز مشکل، سراغ داروهای گیاهی خانگی خود یا عطاری‌ها می‌روند؟**

بحث طب سنتی و داروهای گیاهی برخلاف ظاهر زیبا و علاقه‌ای که مردم به آن دارند، با موضوع داروهای شیمیایی متفاوت است. داروهای شیمیایی براساس کاری که قرار است انجام دهند، فرموله شده و ساخته می‌شود. به طور مثال در داروی استامینوفن، ماده‌ای وجود دارد که مهارکننده درد است و با مصرف آن، سردرد فرد بهبود پیدا می‌کند. در مورد داروی گیاهی اما شرایط متفاوت بوده و مولکول‌های موجود در آن زنده هستند. برای تان مثال می‌زنم. مثلاً داروی گل‌گاوزبان یک مولکول زنده است که حداکثر ۵۰ ماده زنده موثره در آن وجود دارد. در طب سنتی، اگر یک داروی گیاهی به شکل درست خود تجویز شود، همزمان پنج علامت بهبود پیدا می‌کند اما اگر در تجویز اشتباه انجام شود، می‌تواند یکسری بیماری‌های جدید در کوتاه مدت و خدای ناکرده در درازمدت برای فرد ایجاد کند. این نکته مهمی است که باید به آن توجه داشت. براساس علم حکما و بزرگانی مانند ابن سینا و رازی، مراحل درمانی برای این رشته این طور تعریف شده که مردم را ابتدا با غذا خوب کن و بعد برو سراغ

چقدر سریع لاغر می‌شود اما این یک تمام می‌شود، بخش دوم و مهم آن می‌شود گرفتار یکسری علائم، مثلاً ج است. بعد از آسیب‌شناسی متوجه به حالا یک عمر باید درگیر اعتیاد خود باشم. ❖ **کدام یک از داروهای گیاهی عطاری‌ها کدام به تجویز پزشک نیاز دارد؟**

عطاری معادل داروخانه است. شمان پزشک درخواست دارو کنید. حتماً به فارماکولوژیست یا داروساز حضور داشته برخی عطاری‌ها چه تخصصی دارند؟ کسب خود باز کرده است. چنین شده است که نسخه تجویزی توسط پزشک مصرف دارویی را برای او تجویز کند، و گذرانده است. عطاران فقط اجازه دارند

فروش داروهای مخدر و همچنین داروهای سیستم عصبی مانند کلونازپام توسط برخی عطاری‌ها ممنوع است که متأسفانه برخی از عطاری‌ها به صورت زیرمیزی اقدام به فروش می‌کنند

فروش می‌کنند